

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Cur luna sub Ecclesiæ pedibus visa sit? Et luna sub pedibus eius. Sectio VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

VII.
Cant. 4. 4.
Prædicatorum
constantia
turris Ecclē-
sæ.

Diuina præ-
tectio circa
Ecclēsiā in-
stat turris
Dauid.
Esaï. 54.
D. Gregor.

Fideles tem-
poris Anti-
christi
Christus cum
aquilas ap-
pellat.
Matth. 24. 28
D. Chryf.

tur, quia huiusmodi sacramētū maximè perspicacè, & aquilinā fidei acie desiderat. Nō minùs elegāter eadē Ecclēsiā significata protectio est Cāt. 4. illis verbis. *Sicut turris Dauid colū tuū, quæ adificata est in propugnaculis: mille clypei pendunt ex ea, omni armatura fortis. Quod exponens Beda, si ciuitas, inquit, Dauid Ecclēsia est Christi: turris in eadē ciuitate inexpugnabilis est prædicatorum constantia, qui ad defendendā fidem adificati, ad repellendā hostiū tela firmiori præ ceteris fidelibus sunt altitudine constructi. Propugnacula autē, cum quibus hæc turris adificata est, vel scripturā sanctorū, vel Diuinorum munimina charismatū intelliguntur. Aduerte etiā Diuinam protectionē rectè comparari turri Dauid: sicut enim turris Dauid supereminebat Hierosolymis, ita Diuina protectio toti Ecclēsiæ instar turris altissimæ supereminet. Accedit, quòd Ecclēsiā quāsi ex turri in omnem partē tuetur, indèque multò ante insidias hostiū prospicit: cuius etiā turris mentionē facit Esaï. 54. *Plantauit Deus vineam electam, & adificauit turrim in medio eius. Quartò, & postremò. Est Ecclēsia amicta Christo tanquā sole, vt ait Ioan. 1. quia fidei, & veritatis eius radiis vndique cingitur, vt exponit D. Greg. li. 34. Mor. c. 7. Secundò, quia nullus ad Ecclēsiā potest accedere, qui in præis in solē iustitiæ incurrat, ab eoque illustretur, quippe cum mulier in se ipsam solē sit. Tertio, quia, vt in hanc mulierem exterritis illis temporibus, de quibus hoc loco agitur, intēdi possit acies oculorū, opus erit oculo perspicacissimo, vt solem ipsum Christum, qui Ecclēsiā circumdat, intueri possit. Etenim propter fallacia Antichristi prodigi a faciliè decipi poterunt, qui non habuerint perspicaces fidei oculos, vt in ipsummet Christum iustitiæ solem possint acie intendere. Quam ob causam Christus Matth. 24. loquens de eius temporis fidelibus, qui in fide permansuri sunt, eos appellauit aquilas: *ubi enim que, inquit, fuerit corpus, illic congregabuntur & aquila. In quē locum D. Chryf. docet idē Sanctos aquilas comparari, quia sicut filij aquilarum ad solem probantur, vt si quidem recto aspectu in solis radios intendere poterint, intelligantur esse legitimi: si autem non poterint, cognoscantur adulterini: sic & filij Dei ad Christi iustitiā comprobantur.***

Cur luna sub Ecclēsiæ pedibus visa sit?

Et luna sub pedibus eius.

SECTIO VI.

I.
Luna incon-
stantia sym-
bolum.
Esaï. 27. 12.

Firmitas Ec-
clēsiæ.
Cant. 2. 1.

Mat. 16. 18.

Cant. 7. 4.

Ecclēsia ro-
bur inuisi-
bilis.

SVpponendū est lunā esse in cōstantiæ symbolū, tū propter menstruas lucis ac-
cessiones, tū quia sapissimè interposita, & interiecta terræ deficit. Vnde Eccl.
27. dicitur. *Homo sanctus (non sensatus, vt pleriq; legūt) in sapientia manet sicut sol: nā stultus sicut luna mutatur: hinc fit, vt luna pro omnibus mūdānis rebus accipiat, quippe quæ fortunæ, in cōstantiā, & varietati subiectæ sunt. Igitur duplex ratio afferri potest, cur Ecclēsia lunam sub pedibus habeat. Prior desumitur ab immobilitate, & cōstantiā: quoniam enim Ecclēsia firmissima est, & vsq; ad eō immobilis, vt nulla vi conuelli possit, merito lunā, hoc est, in cōstantiā omnē pedibus calcare describitur. Quo pertinet illud Cant. 2. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filios*, id est, quantūcūque tribulationū, & persecutionū spinæ ambiant, & pūgant: ego tamen instar lilij sēper pulchritudinē, odorēque suauissimū retineo, imò ex ipsiū spinis multo pulchrior, & elegātor erūpo. Hanc Ecclēsiā immobilitatē explicauit Christus, cū dixit Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclēsiā meam, & porta inferi non præualebunt aduersus eam: & sponsus de Ecclēsia Cant. 7. *Collum tuum sicut turris eburnæ. Est enim ebur fortissimū, & ipsi elephātorū dētes validissimi, in quo significatur inuisibilem Ecclēsiæ robur. Et quāquāsi omnes siue tyrāni, siue hæretici conentur huiusmodi collum præcidere, & Ecclēsiā interire, semper tamē irritos fore eorum conatus, quippe cum Ecclēsiæ collum sit eburneum, quod gladio***

minimè cedit. Idem significatur illis verbis Cant. 8. *Quid faciemus sorori nostre in die, quando alloquenda est? Si murus est, adificemus super eum propugnacula argentea, si ostium est, compingamus illud tabulis cedrinis*: quibus verbis agitur de ponte ornato sub duplici similitudine, vna desumpta à muris, qui vt magis decorentur, aut stabiliantur, turres eis, atque pinnae addi solent egregia aliqua pictura exornata: altera desumpta à ianuarum foribus, quæ vltiri solent tabulis cedrinis. Quoniam verò sponsa animaduertit nihil sibi aliundè ascitis ornamentis, aut fulcimentis opus esse, de sua ipsius fortitudine simul, & pulchritudine gloriatur respondens: *Ego murus: & vbera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens*, hoc est, non opus est super me propugnacula erigere: quia ego ipsa murus sum in expugnabilis, & vbera mea sicut turris munitissima, quæ quò magis premuntur, eò magis vim suam, & fecunditatem declarant. In eiusdem rei figuram scriptum est. 3. Reg. 5. Salomonem Regem præcepisse, vt in fundamentis templi lapides quadrati simul, & pretiosi iacerentur. *Præcepit Rex, vt tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, & quadrarent eos*: quò nimirum templi fabrica firma, & immobiliter confisteret. Præterea Esai. 9. ita legimus. *Sciet omnis populus Ephraim, & habitantes Samariam in superbia, & magnitudine cordis dicentes: Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus adificabimus: sycamoras succiderunt, sed cedros immutabimus*. Quod quamquam peritoniâ dictum est ad decem tribus hoc sensu: *Ego populû Israël grauissimis afficiam suppliciis, & tunc scient, quanto in errore versentur, qui modo tanquam securi, & de sua potentia gloriantes dicunt: Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus adificabimus*: tamen verè eandem sententiam potest Ecclesia vsurpare: siquidem toties impugnata multò fortior, feliciorque permansit, ac si ciuitas aliqua lateritia euersa iterum quadris lapidibus, pulcherrimòque opere erigeretur.

Cant. 8. 10.
Ecclesia
turre & murus
inexpugnabilis.
3. Reg. 5. 17.

Esai. 9. 9.

Secunda ratio depromitur à contemptione rerum temporalium, quæ ratio est D. II. Greg. lib. 34. Mor. c. 7. quæ omnes deinde secuti sunt. *Apparuit, inquit, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius: in sole enim illustratio veritatis, in luna autem, quæ mensuris supplicationibus deficit, mutabilitas temporalitatis accipitur. Sancta igitur Ecclesia, quæ superni luminis splendore protegitur, quasi sole vestitur: quia verò cuncta temporalia despiciat, lunam sub pedibus premis*. Hæc Ecclesiæ generosa conditio eadem illa est, quam prætulit Abraham Gen. 14. cum Regi Sodomorum spolia omnia præter homines ipsi offerenti respondit: *Leno manû meam ad Domini Deum excelsum possessorem caeli, & terræ, quòd a filio subreginis vsque ad corrigiã caligæ non accipiã ex omnibus, quæ tua sunt, ne dicas: Ego ditavi Abram*. Sic enim Ecclesia vsque ad eòd excelsi animi est, vt nolit à mundo, sed à solo Deo ditari: cui propterea illud idem dicitur, quod dicta est ad Abraham Gen. 15. *Noli timere Abram: ego protector tuus sum, & merces tua magnanima*. Id quod Ecclesia ipsa confitetur Cant. 7. *Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius*. Qui locus duplicè habet explicatum, vnus: Vt pulchra sim, nec ne id verò nõ disputo: hoc vnũ scio me dilectũ meum diligere, ab illòque vicissim diligere, quòd mihi satis, superque est, vt fortè meam gloriosam esse existimem. Alter est: *Ego dilecto meo adhaereo, ad ipsumque me cõuerto*: non autè ad delicias, opesque terrenas: itaque de solo contenta sum. Quo sensu etiã vsurpat illud Psal. 72. *Quid enim mihi est in caelo, & ares id est præter te) quid volui super terrã? Defecit caro mea, & cor meum Deus cordis mei, id est. Cui soli eor meum cultum, & adorationem tribuit: cum mundani homines singuli Deos suos habeant, quos venerentur: quem admodum de gula deditis hominibus dixit Paulus Philip. 3. *Quorum Deus venter est*.*

D. II.
D. Gregor.

Ecclesia temporalia quam despiciat.
Gen. 14. 22.

Gen. 15. 4.
Cant. 7. 10.
Locus Canticorum pulchre elucidatur.

Psal. 72. 26.
Mundani homines singuli suos habent Deos.
Philip. 3. 19.
111.

Propter hanc terrenarum rerum desipientiam, qua omnia temporalia Ecclesia despiciat, & tanquam lunam calcât, dicitur calcæata hyacintho siue flore, siue goma-

Ecclesia cur calcæata hyacintho.

Ezech. 6. 10.

ma caelestis coloris Ezech. 16. vbi illud, quod ad Hierusalem dicitur, de Ecclesia possumus accipere. *Calceate hyacintho*, id est, caelestibus calceamentis. Itaque non putat Ecclesia decorum, & gloriosum sibi esse, quippe cum Regina sit, terrenis, sed caelestibus calceis, id est, rerum caelestium desideriis, & amore calceari: quam ob

Cant. 7. 1.

Sponsa gressus

suis ab sponso

cur commendat.

Cant. 5. 11.

Sponsa in

laudanda for-

ma sponsi ut-

cipit a capite

Sponsus a

pedibus spon-

sa inchoat.

causam eius gressus, & calceamenta ab sponso commendat Cant. 7. Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis. Vbi est obseruandum, cum sponfa sponfi formam commendat, a capite in capite descendendo ad pedes vsque: Caput eius aurum optimum. Coma eius sicut elata pamarum, nigra quasi coruum. Oculi eius sicut columbae super rivulos aquarum, quae latte sunt lota, & resident iuxta fluentia plenissima. Gena illius sicut areole aromatum confite a pigmentarijs. Labia eius lilia distillantia myrrham primam. Manus illius tornatiles aureae, plene hyacinthi. Venter eius eburneus, distinctus sapphyris. Crura illius columna marmorea, quae fundatae sunt super bases aureas: vt significaret eximiam eius humilitatem cum singulari amore coniunctam, cum ad nos dignatus est descendere: sponsum autem e contrario in commendanda sponfae pulchritudine a pedibus inchoat ascendendo ad caput vsque: Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis! Iunctura femorum tuorum sicut monilia, quae fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis, nunquam indigens poculis. Venter tuus sicut aceruus vitici vallatus lilijs. Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capreae. Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscinae in Hesebon, quae sunt in porta filia multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani, quae respicit contra Damascum. Caput tuum vt Carmelus: & coma capitis tui sicut pupura Regis vincta canalibus: idque duplicem ob causam. Primum, vt ei progressum in virtutibus, & ascensiones commendaret. Deinde, vt indicaret temporaliu reru dispiciencia, hoc est, gressus eius supra lunam fundamentu esse & quasi basim vniuersae perfectionis, & pulchritudinis. In huius rei typum Moysi visionem illam magnam tubi conspecturo dicitur Exod. 3. Solus calceamentum de pedibus tuis, id est, vt Patres interpretari solent, mortuorum, & terrenorum animalium pedes, & calceamenta abiice, quibus terreni affectus, desideriaque exprimuntur: Idemque dictum est Iosue, cum promissionis terram trans Iordanem ingrederetur: Solus calceamentu tuu de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, sanctus est. Iosue 5. Etenim indignum plane est hominem ad promissionis terram ingredientem terrenos affectus induere, rebusque temporalibus delectari. Mirum vero est, quod eodem 5. commemoratur: ea enim verba, quae paulo ante dicta sunt, fuerunt viri cuiusdam, qui Iosue caelitibus apparuit euaginatam tenens gladium, qui se dixit esse Principem exercitus Domini: quam ob rem probabile est fuisse Archangelu Michaellem. Itaque is comminatus fuit Iosue mortem stricto gladio, nisi statim calceamenta deponeret. Sic enim Christus Dominus, quem ille Angelus referebat, strictum verbi gladium habuit, cum dixit:

Despectio
temporalium
perfectionis
basis.

Exod. 3. 5.

Iosue 5. 15.

Terrene cogitationes
deponenda.
Mat. 10. 34.

Non veni pacem mittere in terram, sed gladium: & hoc habitu quasi comminabundus Ecclesiae praecipit, vt calceamenta terrenarum cogitationum deponeret, seseque hyacinthinis, & caelestibus calcearet, quod est lunam habere sub pedibus.

Quid sit Ecclesiam coronam ex duodecim sideribus contextam capite gestare?

Et in capite eius corona duodecim stellarum.

SECTIO VII.

I.

Omnes interpretes stellarum duodecim nomine duodecim Apostolos intelligunt, & in iis omnes viros doctrinae & sanctitatis praecellentes, eo quod numerus duodenarius perfectionem, & vniuersitatem continet. Igitur Apostoli corona duodecim stellarum appellantur, quia iuxta clarissimorum siderum Ecclesiam non solum